

MỘT NGÀY ...

Năm nay, Nhóm VNMAP (“Viet Nam Medical Assistance Program” hay “Tổ chức Hỗ Trợ Y Tế cho Việt Nam”) chọn Lâm Đồng làm nơi khám và chữa bệnh. Mỗi ngày nhóm chúng tôi tới làm việc ở một huyện khác nhau, khi thì Lâm Hà, lúc thì Gầm Reo, ngày khác thì Đạhroa, Gia Lâm ... nhưng tôi (và có lẽ đa số các thành viên trong Đoàn) nhớ nhất là ngày (19 tháng 6, 2009) làm việc ở Cô nhi viện Lục Hòa ở Định An.

Nơi đây có ngôi chùa Nguyên Không nằm khuất sau chiếc cầu Bì Ngạn (“Bờ Khác”: Tên của chiếc cầu có ý nghĩa là khi người ta đến chùa, qua cây cầu này, con người đã giác ngộ giáo lý nhà Phật, họ sẽ đến một bên bờ khác, bên bờ của hạnh phúc, của sự tốt đẹp, không còn ở bờ bên cũ nữa). Không hiểu là do tác động của Tạo hóa mưa nắng lâu ngày hay con người cố tình bôi xóa, sửa đổi mà trong đoàn chúng tôi có người đọc thành cầu “Bị Nạn”! Qua khỏi ngôi chùa là Cô Nhi Viện Lục Hòa. Khi chúng tôi đến, những bệnh nhân đã ngồi chờ sẵn trong trật tự và kiên nhẫn... Su Cô Trụ trì Tâm Hạnh cùng các đệ tử và các em cô nhi nơi đây chào đón chúng tôi bằng những ánh mắt vui vẻ và những nụ cười thân thiện.

Sau khi sắp xếp thuốc men vào đúng chỗ, kê bàn ghế để làm nơi khám bệnh xong, các bác sĩ trong Đoàn, bác sĩ Nguyễn Ngọc Liên (ở tại Lâm Đồng, tình nguyện đến giúp chúng tôi), được sĩ, những sinh viên Y khoa cùng với những thông dịch viên bắt đầu công việc của mình. Trước khi bệnh nhân đến bàn làm việc của chúng tôi thì họ đã được anh Hoàng, chị Vân Anh, chị Uyên bên Hội Chữ Thập Đỏ Lâm Đồng, những tình nguyện viên đến giúp Đoàn, đo huyết áp và hỏi những câu hỏi xem họ có mắc phải các bệnh tiểu đường, cao huyết áp, viêm gan siêu vi B... hay không. Đa số bệnh nhân là người dân tộc K’Ho, tiếng Việt cũng không rành lắm. Tôi nhớ mãi kỷ niệm này: Trong giấy khám bệnh cho một bệnh nhân, chúng tôi thấy ô chữ diabetes” được đánh dấu, nghĩa là người này bị “bệnh tiểu đường”. Nhưng vốn cẩn trọng, người bác sĩ mà tôi thông dịch ngày hôm ấy bảo tôi hỏi bệnh nhân thêm về bệnh của mình.

Tôi hỏi:

- Anh có bị tiểu đường không?

Anh ta đáp (với tiếng Việt không có dấu, cách những người K’Ho khi phát âm)

- Co chur!

Tôi hỏi tiếp:

- Vậy đường máu của anh đo được bao nhiêu trước và sau khi ăn?

- Không biết!

- Vậy anh có đi bác sĩ không?

- Không!

- Anh không đến bác sĩ khám, không biết đường máu của mình là bao nhiêu, vậy sao anh biết là mình bị “tiểu đường”?

- Nha tui đau co cai cho đề đi nên tui đi tiêu ngoai đương thi bi tieu đương chur con cai gi nua! (1)

À! Hóa ra là người đàn ông này hiểu nghĩa của chữ bệnh “tiểu đường” là “đi tiểu ở ngoài đường”! Hèn nào chả trách có nhiều bệnh nhân người dân tộc thiểu số trong giấy khám bệnh của họ, ô chữ “diabetes” đều được đánh dấu vào!

Một trường hợp khác, khi tôi nói với một chị rằng “Bác sĩ nói chị bị cao huyết áp”. Thấy chị có vẻ không hiểu, tôi liền đổi cách dùng từ: “Chị bị cao máu đó!” Chị nhìn tôi rồi nhìn người bác sĩ

bảo tôi thông dịch tỏ vẻ nghi ngờ, tôi đưa mắt nhìn chị khuyến khích chị cứ hỏi xem có cần giải thích gì thêm không thì chị, có lẽ lấy hết can đảm, nói với chúng tôi rằng: “Khong biet bac si noi co dung khong chu nguoi tui thap nhu vay thi lam sao ma mau tui no cao đươc!” (2)

Đây là những “kinh nghiệm” mà chúng tôi “truyền tai” nhau mỗi khi phải hỏi bệnh nhân về bệnh tiêu đường và cuối cùng đi đến một “giải pháp” khác là nên hỏi bệnh nhân “khi đi tiêu xong có thấy kiến bu vào nước tiểu không” thì được nghe câu trả lời chính xác hơn. Và chúng tôi bỏ nhiều thời gian hơn để cắt nghĩa cho bệnh nhân hai chữ “cao máu” và hướng dẫn họ về cách ăn uống để huyết áp của họ ổn định hơn. Đến trưa, bữa cơm chay thật sạch sẽ, thơm ngon được dọn ra cho chúng tôi kèm theo hai món tráng miệng là khế ngọt và mít chín cây. Tất cả đều là “cây nhà lá vườn”. Thật thú vị khi trong giờ giải lao, chúng tôi kẻ thì leo cây người thì dùng cây để hái những trái khế ngọt vàng óng! Cây khế cao thật cao, sum xuê những trái là trái! Các em nhỏ chạy lăng xăng bên cạnh chúng tôi đưa cho cái bao hay rổ để đựng khế vừa hái xuống. Niềm hoan lạc lộ ra trên nét mặt của các em.

Hôm ấy, hơn 200 người được khám và cho thuốc nếu họ mắc phải những bệnh cấp tính mà Đoàn có thuốc sẵn. Chúng tôi xong việc khá sớm ngày hôm đó. Trưởng đoàn VNMAP Nguyễn Khôi Nguyên cảm ơn Sư Cô và dâng một chút hiện kim để “cúng dường” (có ý gửi lại Sư một chút gì “gọi là” để hùn phước với Sư vào chi phí mua thức ăn và nấu nướng cho chúng tôi). Sư nhất định không nhận vì “đa số các bạn còn là sinh viên, Sư hiểu tấm lòng các bạn, từ xa xôi lặn lội đến đây, bỏ bao nhiêu thời giờ, công sức và tiền bạc để khám và chữa bệnh cho người nghèo, Sư xin nhận tấm lòng và sự hy sinh của các bạn nhưng tiền thì không...!” Khôi Nguyên phải nói mãi và cuối cùng Sư chấp nhận để giúp lại những người nghèo khác... Rồi Sư dẫn chúng tôi đi tham quan Cô nhi viện này. Tất cả đồ đạc đều đơn sơ, sạch sẽ và ngăn nắp. Sau đó, Sư mời chúng tôi thưởng thức những màn biểu diễn múa hát thật đặc sắc của các “diễn viên nhí”. Các em rất hồn nhiên hát hết bài này đến bài khác. Những bài hát thật dễ thương! Hãy “nghe” một bài ca do bé Hạnh Khai (ước mong sau này trở thành ca sĩ) “hát” nhé!

“Mời anh, mời chị, mời em
Cùng đến đây ta cùng nắm tay
Đến nơi đây không còn giận hờn
Đến nơi đây không có nỗi buồn
Ở nơi đây chỉ có tình người
Ở nơi đây chỉ có tấm lòng
Hãy nhìn vào trong mắt nhau
Ta sẽ thấy tình thương đồng loại
Hãy nhìn vào trong mắt nhau
Ta sẽ thấy tình thương ngọt ngào
Hãy nhìn vào trong mắt nhau
Hãy nhìn vào trong mắt nhau!!”

Vâng, ở nơi đây chỉ có tấm lòng, tình người, có tình thương đồng loại! Hãy trao cho nhau tấm lòng rộng mở, tình người ấm áp, ánh mắt triu mến và thân thiện để bao nhiêu nỗi đau trong thân xác vì bệnh tật được xoa dịu phần nào! Phải chăng đây cũng là việc mà VNMAP đang cố gắng làm cho những người nghèo không có điều kiện để chăm sóc sức khỏe của mình? Tôi còn nhớ có ngày những bác sĩ trong Đoàn bắt xe ôm đi vào tận trong một làng xa để khám cho một bệnh nhân không thể đến địa điểm mà chúng tôi làm việc. Và, sau khi khám cho người bệnh “chưa bao giờ được gặp mặt bác sĩ trong đời”, biết hoàn cảnh bệnh nhân quá nghèo, những vị bác sĩ

này đã dốc túi mình ra giúp người ấy với tất cả những gì họ mang theo hôm đó. Lại cũng có bác sĩ làm hết mọi khả năng của mình để giúp bệnh nhân có được thuốc đặc trị khi Đoàn không có loại thuốc ấy. Còn những sinh viên Y khoa, Dược khoa, dược sĩ, tình nguyện viên thì sao? Trước đó họ lo việc gây quỹ, hy sinh thời gian, công sức, tiền bạc ít ỏi dành dụm được khi đang đi học mua vé máy bay để về Việt Nam, đó là chưa kể đến những chịu đựng môi trường ô nhiễm, sự thay đổi khí hậu, những thiếu thốn về điều kiện vệ sinh trong những ngày công tác. Và còn những ai nữa? Những nhà tài trợ, những người hảo tâm, kẻ góp công, người góp của đã hết lòng giúp đỡ VNMAP để chúng tôi có thể thực hiện việc làm đầy ý nghĩa này. Nếu không có sự giúp đỡ của họ, liệu VNMAP có hoàn thành được một cách tốt đẹp công việc của mình? Nói sao cho hết, diễn tả sao cho đủ những nét đẹp của sự hy sinh âm thầm cao cả của những mạnh thường quân trong thời buổi kinh tế đầy khó khăn này!

Rồi cũng đến lúc chúng tôi phải rời nơi đây dù lòng muốn ở lại lâu hơn. Đã có người sinh viên Y khoa trong Đoàn cố giấu những giọt nước mắt khi nghe hoàn cảnh của các em cô nhi. Người bạn ấy nhờ tôi đưa cho Sư cô Tâm Hạnh một số tiền để giúp các em. Ngôn ngữ bất đồng nhưng những gì đến từ trái tim và tình người xem ra không có tiếng nói riêng. Tôi nhớ mãi hình ảnh người bạn tôi ôm những đứa trẻ thơ vào lòng, thôn thớt khóc khi nghe bé nói (tôi thông dịch lại) là cháu ước gì sau này cũng được làm bác sĩ để đến khám và chữa bệnh cho những người ở vùng sâu, vùng xa như vậy. Chúng tôi cứ nán lại thêm chút nữa để được ở gần những em bé đáng yêu này. Có lẽ vì hoàn cảnh, vì lầm lỡ mà những người mẹ sinh ra con không nuôi được, không thể sống gần con được nên đã từ bỏ con mình, biến chúng thành những số phận nghiệt ngã, đáng thương. Lại có một em trong Đoàn hỏi tôi, “Lầm lỡ thì chỉ một lần thôi chứ, sao lại sinh đến hai chị em cách nhau mấy tuổi đều cho đi làm con mồ côi như vậy, chị?” Tôi không biết phải trả lời câu hỏi của người bạn trẻ này như thế nào. Có lẽ tình yêu có lý lẽ riêng của nó... Nhưng người lớn làm gì thì làm, chỉ cầu mong họ đừng để mọi bất hạnh đổ dồn hết lên trẻ thơ!

Hai mươi một đứa trẻ bịn rịn theo chúng tôi ra tận ngoài đường cái quan, nhìn đôi chân bé xíu của chúng bước trên con đường đầy sỏi đá chông chênh, tôi thầm cầu mong con đường tương lai của chúng không gập ghềnh như vậy và cầu chúc cho ước mơ trở thành bác sĩ, dược sĩ, ca sĩ, tu sĩ ... của chúng thành sự thực.

Rồi xe cũng chuyển bánh để trả lại sự yên tĩnh cho vùng đất vốn dĩ tịch lặng này. Chúng tôi về lại khách sạn, đi ăn tối rồi họp hành, đóng gói thuốc men, nghỉ ngơi để chuẩn bị ra xe vào lúc 6 giờ sáng hôm sau để bắt đầu cho công việc tại một địa điểm khác. Chiều xuống vội vã trên vùng cao nguyên này, mọi thứ chìm vào bóng tối thật nhanh nhưng những ánh mắt rạng ngời hy vọng, tràn ngập lòng biết ơn cứ như theo chúng tôi mãi trong suốt cuộc hành trình. Ánh mắt ấy như dõi theo những việc chúng tôi đang làm, thôi thúc chúng tôi nỗ lực nhiều hơn nữa trong việc giúp người cao quý này, và hẹn một cuộc hạnh ngộ trong một ngày không xa...

Maryland, ngày 26/7/2009

Viết tặng Nhóm VNMAP và xin tri ân những Tâm-lòng-vàng,
Trần Thị Minh Vân

- (1) “Nhà tui đâu có cái chỗ để đi nên tui đi tiểu ngoài đường thì bị tiểu đường chứ còn cái gì nữa!”
- (2) “Không biết bác sĩ nói có đúng không chứ người tui thấp như vậy thì làm sao mà máu tui nó cao được!”